

EL MÚSIC
PAU GUANTER, «ROSSINYOL»

Per ENRIC RIERA FORTIANA

Segons consta al Llibre de Registres de Naixements de Castelló d'Empúries, concretament en el Llibre 19, foli 401, nº 85, En Pau Guanter i Casadevall va veure la primera llum el dia 21 de setembre de l'any 1871, i va ésser registrat l'endemà.

Encar que a la seva família no hi havia cap mena de tradició musical –els seus pares eren camperols–, el nen Pau sentí afecció per la música des de ben petit. Aprofitant que, tal i com hem dit en altres articles, l'Escola Municipal de Música de Castelló funcionava molt bé, amb bons mestres, i, a més, era gratuïta per als fills del poble, en Pau va entrar-hi als cinc anys.

Comença estudiant solfeig sota la direcció del Mestre Antoni Agramont, director de l'Escola. Als voltants dels deu anys, quan ja tenia prou coneixements teòrics, s'inicià en el piano i poc després en el flautí; aquest darrer instrument li fou ensenyat per Baldomer Pastells, molt més conegut com l'Avi Rau.

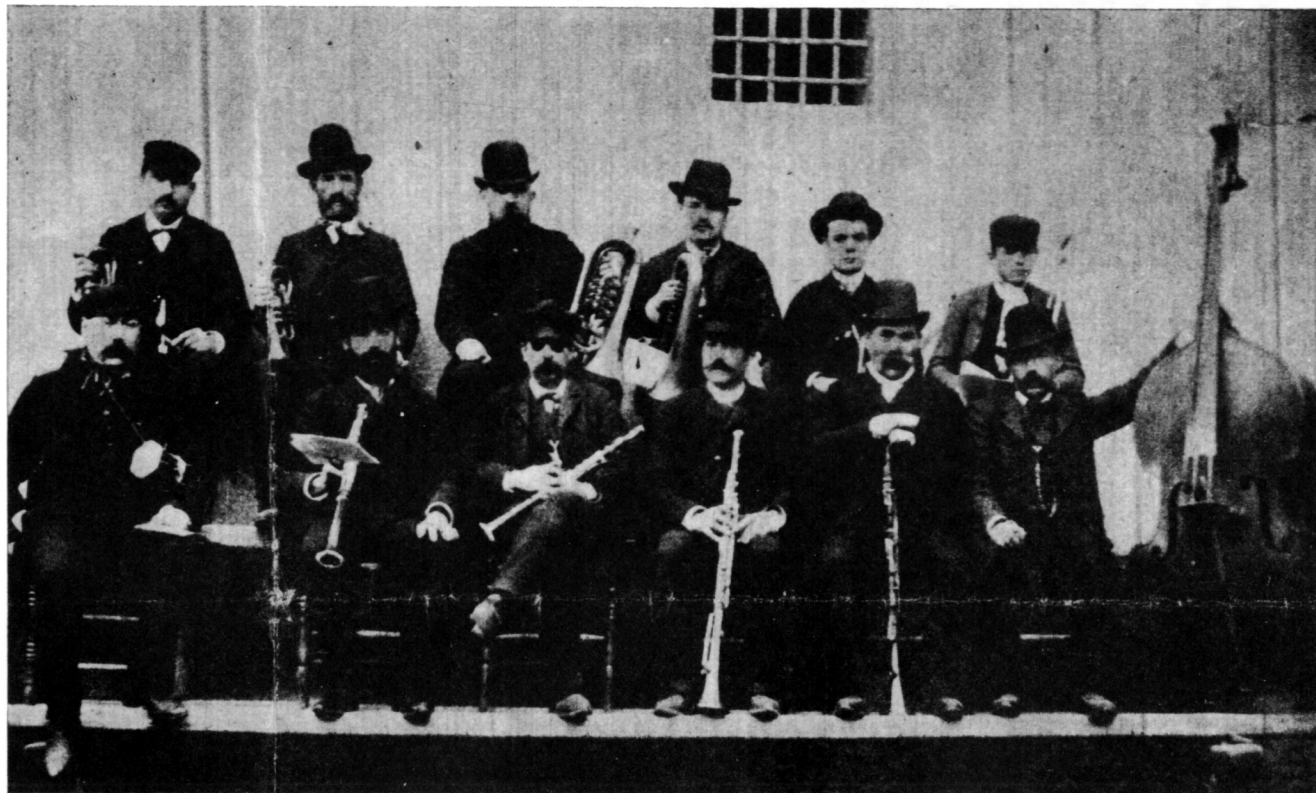
Als 14 anys comença a aprendre el fiscorn baix, també sota el mestratge del Mestre Agramont, gran virtuós d'aquest instrument. Per cert que podem considerar a En Pau com l'alumne predilecte de l'Agramont durant aquests anys: l'ajudava a donar les primeres lliçons als nens petits, li encomanava tasques més elevades que als altres alumnes, li feia treure còpies de les partitures que ell anava composant, li ensenyà a compondre peces fàcils, etc. Una de les primeres obres d'En Pau fou uns «Goigs en honor del Patriarca Sant Josep», per a cor i orquestra, escrits quan tenia 16 anys; a aquesta mateixa edat també va fer la seva primera sardana, «Mariposa».

Per aquesta època, En Pau ja tocava a l'Orquestra Empordanesa, dirigida per l'Agramont. Però, havia de tocar el primer trombó, degut a que les dues places de fiscorn estaven molt ben cobertes pel seu mestre i per En Salvi Callís.

Guanter comença a ésser conegut fora de la seva vila nadiua. Per a dir-ho més exactament, no com Guanter, sinó com Rossinyol, el motiu de la seva família. Cal aclarir que aquest motiu de la família Guanter es remonta almenys fins al segle XVIII, per la qual cosa en el cas d'en Pau no té absolutament res a veure amb la seva habilitat tocant el fiscorn ni amb les seves qualitats musicals en general.

Des de l'any 1887 tenim, doncs, al jove Pau lligat a la música, i no la deixarà mai fins a la seva mort. Si bé es va retirar com a executant a l'any 1934, continuà la seva tasca com a compositor, director i pedagog fins als seus darrers dies, l'any 1944.

En veure els avanços que En Pau feia amb el fiscorn, el seu mestre començà a tenir gelos d'ell; les relacions mútues s'anaren

La Cobla a finals de segle passat, el conjunt és de dotze instrumentistes, amb dos trombons en lloc d'un.

entebiant, hi hagueren les primeres topades fortes dins l'escola i en les actuacions en públic, i la situació arribà a ésser insostenible. A l'any 1889, En Pau Guanter deixa l'Escola –des d'ara serà autodidacta– i també l'orquestra de l'Agramont.

Entrà a formar part de la cobla-orquestra «Els Montgrins», de Torroella de Montgrí, dirigida pel compositor Pere Rigau (a) Barretó. Però la seva estada hi fou curta, donat que la seva marxa de la cobla castellanina provocà divergències entre els músics i alguns d'ells es posaren al seu costat. Li demanaren que formés i dirigís una altra cobla, que s'anomenà «Orquestra Rossinyols».

Des del primer moment es va poder comprobar que la nova cobla castellanina era molt superior a l'antiga, en part degut a que disposava d'un equip de solistes molt millor. Per això, mentre «Els Rossinyols» varen anar pujant, «L'Empordanesa» queda estancada i entrarà aviat en decadència.

L'anomenada popular dels Rossinyols cristallitzà tres anys després, el 1892, en ocasió de celebrar-se a Barcelona un concurs de les millors cobles catalanes per a commemorar el quart centenari del descobriment d'Amèrica. El concurs tenia dues proves: tocar una sardana a vista i tocar-ne una altra de «lluïment» preparada i escollida per cada cobla. Per a la sardana a vista, el jurat va triar una obra del mestre Guiteras, i el resultat fou: 1ª «Els Rossinyols» de Castelló; 2ª «La Principal de La Bisbal»; 3ª «La Farnense» de Santa Coloma de Farners; 4ª «Els Petits» de Tortellà; 5ª la cobla «d'En Pep», de Figueres. Com a premi, els músics castellanins reberen una corona d'argent.

Com a sardana escollida, «Els Rossinyols» interpretaren «Donzella enamorada», del mateix mestre Guanter. Amb la seva execució, l'orquestra obtingué el primer premi, exaequo amb «La Principal de La Bisbal». A continuació varen quedar «Els Peps» de Figueres, «La Farnense» i «Els Petits». El premi era en metàl·lic: mil pessetes.

Els membres que formaven part d'Els Rossinyols en aquest moment eren: flabiol i tamborí, Baldomer Pastells (a) l'Avi Rau; tible primer, Ramon Carreras; tible segon, Francesc Riera; tenora primera, Salvador Batlle (a) El Gall; tenora segona, Adolf Laporta; cornetí primer, Vicenç Llovell; cornetí segon, Enric Soldevilla; fiscorn primer, Pau Guanter (a) Rossinyol; fiscorn segon, Salvador Callís; contrabaix, Francesc Pascual.

Quan «Els Rossinyols» tornaren a Castelló, varen ésser rebuts per tot el poble amb les autoritats al davant, com si es tractés d'uns herois que tornen victoriosos de la guerra. A més, per a solemnitzar el triomf assolit pels castellanins, es celebraren grans festes populars a la Vila.

No diré que fos degut a l'èxit dels «contraris locals», però sí que

podem assegurar que des de 1892 la decadència de «L'Empordanesa» de l'Agramont es va anar accentuant i quasi tots els lloguers importants se'ls enduien «Els Rossinyols». Eren contractats arreu de Catalunya i els seus èxits formaven una successió ininterrompuda, com era d'esperar en la millor cobla-orquestra de Catalunya. Tècnics i profans quedaven meravellats en escoltar i gaudir de les interpretacions d'aquests grans solistes. Fins i tot, segons deia el mestre Blanch, algunes cobles es negaren a actuar quan a la festa major hi actuaven també «Els Rossinyols»: no era la lògica por de l'inferior al superior, sinó la por de quedar en evidència i fer riure.

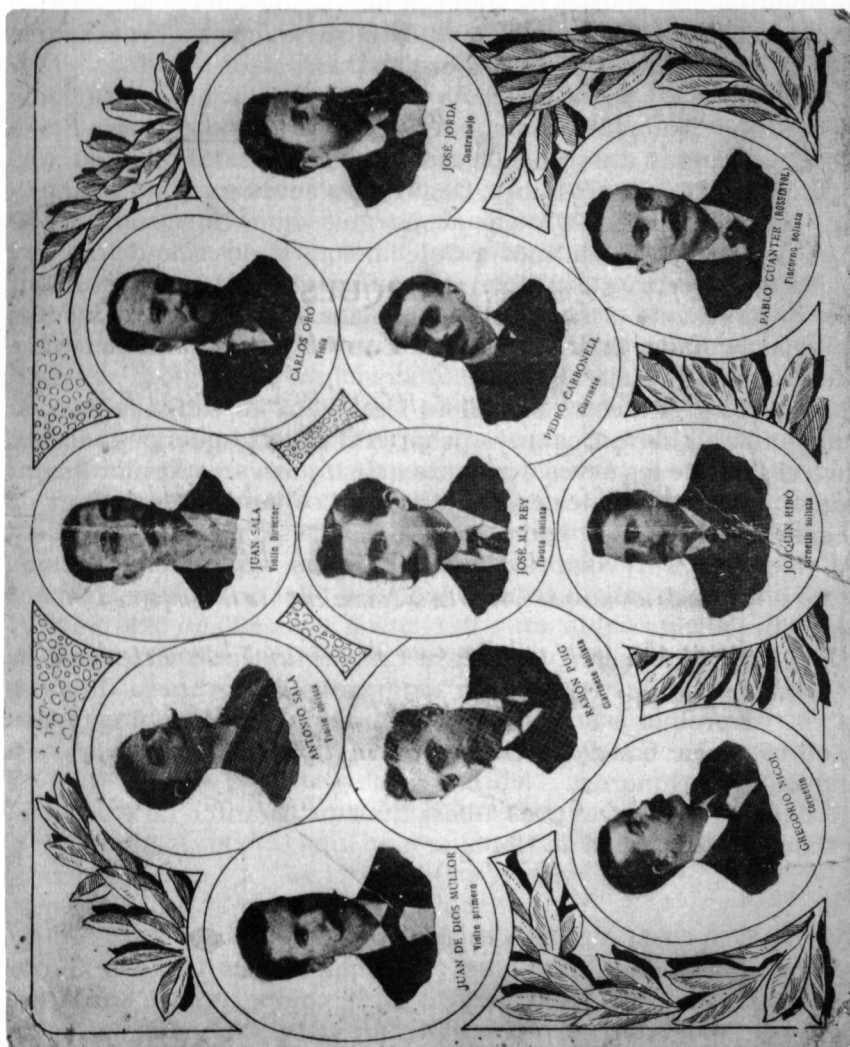
La tasca d'En Pau Guanter al front d'«Els Rossinyols» castello-nins no durà gaire temps, donat que la trucada de Cupido el feu canviar d'aires. Efectivament, en un dels lloguers, En Pau conegué a la filla del batlle de Calella de la Costa, Na Dolors Puigvert Surroca. Des de 1895, degut al seu casament, trovem al mestre castelloní visquent en aquesta població de la costa barcelonina.

La seva vida musical no quedà interrompuda pel feliç esdeveniment familiar, i Guanter haurà de dividir el seu temps entre les actuacions en diferents orquestres de Barcelona, les lliçons particulars, la composició i la seva tasca al front de la vida musical de Calella.

Com a actuant, formarà part primerament de l'orquestra «Moderna Armonia» de Barcelona; en disordre's aquesta, passà a l'orquestra «Parera» i, finalment, a la «Filharmònica». La seva estança en aquestes agrupacions musicals barcelonines li permeté treballar a fons l'harmonia i ampliar els seus coneixements com a compositor. Al costat dels mestres Oró, Casademont i Doncel, era d'esperar que un alumne tan avantatjat com Guanter agafés una tècnica molt més sòlida i ordenada, pròpia d'un compositor madur i consagrat.

Veient que la seva vila adoptiva no tenia vida musical, va decidir crear una societat de cantaires, per a homes sols. Sota la seva batuta, el 15 de març de 1901 nasqué «La Sirena Calellenca». Un cop tingué arrelada aquesta agrupació, decidí aprofitar l'afecció musical que s'havia anat desvetllant en molts calellencs, i, a l'any 1914, la va ampliar amb veus femenines i nens: serà la «Societat Coral Orfeònica La Sirena Calellenca». Amb ella recorregué moltes ciutats catalanes: La Bisbal, Figueres, Vilanova i la Geltrú, Tarragona, Manresa i altres, obtenint sempre un gran èxit i deixant ben alt el nom de Calella.

Com que també existia a la mateixa Vila un altre conjunt coral «L'Orfeó Montserrat», l'Ajuntament local fomentà la unificació dels dos i el 16 de desembre de l'any 1925 es varen fusionar amb el nom d'«Orfeó Calellenc», dirigit també per Guanter. Per cert que, a més dels concerts corals arreu de Catalunya i de la seva actuació particular amb orquestres barcelonines, encara tenia temps el mestre castelloní-

«Rossinyol» formant part de l'Orquestra Parera».

calellenc per a donar classes de solfeig a nois o noies del poble, a canvi d'una migrada pensió de l'Ajuntament. Amb el temps, aquests noiets arribaren a formar una petita cobla-orquestra local.

L'activitat d'En Pau Guanter per a millorar la vida cultural de Calella fou impressionant: va implantar la simpàtica i popular Festa de l'Arbre; va fundar una biblioteca en el local social de l'Orfeó, i es feia anyalment la Festa del Llibre. Degut a les seves coneixences i a la seva influència, l'any 1903 va aconseguir que un grup de 60 cantaires de l'Orfeó Català anés a Calella, sota la direcció del mestre Millet. Uns anys després, concretament a finals de 1918, l'Ajuntament calellenc decidí donar el nom d'Anselm Clavé a un carrer de la Vila; per a festejar la diada, Guanter organitzà un festival de masses corals, amb l'assistència de moltes.

L'any 1934, el mestre castelloní i calellenc es retira de la vida musical, com a actuant. Dos anys després esclata la guerra civil, que suposarà el final de les seves activitats artístiques; afectat moralment i físicament, el seu caràcter es transforma i es va desinteressant de moltes coses fins ara molt estimades per ell. Des d'aquests moments, sols es dedicarà a revisar amb el piano les seves composicions anteriors i en farà alguna –molt poques– de nova, especialment religioses i per a cor.

Després de la guerra, es crea a Calella la secció Orfeònica de l'Acció Catòlica. El mestre Guanter és gran i no accepta la direcció, però sí es compromet a aconsellar-los i a ajudar-los. Els hi compona varies obres i, en concret, l'himne oficial, per la qual cosa serà nomenat Director Honorari.

Rodejat de les seves tres filles, En Pau Guanter (a) Rossinyol morí a Calella el 10 d'abril de 1944.

LA SEVA TASCA COM A COMPOSITOR

Ja hem dit abans que començà a compondre als 16 anys. Certament, la seva faceta més coneguda és la de compositor de sardanes. En té més de 200, sobresortint les titolades: «La Campana vella», «A la intel·ligència castellonina», «Esglaiada» (per a cor i cobla), «Aubada», «Poliol», «Cançó de tardor», «Donzella empordanesa», «Carinyosa», «Burlona», «Conques del Ter», «Confidència», «Collint floretes», «Engelosida», «Diadema», «Vernar», «Durant les segues», «Ventada de la mar», «Encisadora», «La jardinera», «Enredaire», «Un dia a la platja», «Espigolera», «Oreig i onades», «Fi de festa» (per a cor i cobla), «Flors de Maig», «La firataire», «Gaia ocelleta», «La platja d'Empúries», «La cançó del Rossinyol», «Lluitadora», «La mare de la font», «La camèlia», «La primera volada» (per a cor i orquestra), «Rubina», «Poetesa», «La closa de la vila»,

«Renaixença», «Pla de Roses», «La flor del dia», «Una matinada fresca», «Bufona», «Tossenca», «La aludida», «Visca la pàtria», «La castanyera», «Violetes boscanes», «Marinera», «Visionària», «Sagarreta», «Records» (dedicada als components dels «Rossinyols» a l'any 1921), i moltes altres. Hem deixat, per a donar-los-hi un subratllat especial, les tres sardanes preferides per les filles del mestre Guanter: «Matinada», «Revetlla» i «Cromàtica».

Guanter composà també concerts per a fiscorn –el seu instrument– i orquestra; són d'una estructuració ampullosa, però molt interessant per les seves cadències i dificultats. Tenen gran inspiració i, sobre tot «una flaire empordanesa tocada per la tramuntana». Sobre-surten: «El rumor del trueno», «La flor del taronger», «Catalina», «Luisita», «Lourdes» i «La joia catalana», potser la més popular; aquesta darrera era una peça obligada en tots els concerts i serenates que les diferents orquestres en les que va tocar en Pau Guanter feien per totes les festes majors catalanes.

Entre la seva obra inèdita, destaca «La Romeria», poema amb solos, cor i orquestra, amb música descriptiva molt ben resolta.

El nombre de composicions orfeòniques i de cançons fetes pel músic castelloní és molt elevat. Aquestes últimes solia fer-les amb la col·laboració de diferents poetes i literats, alguns d'ells fills de Calella: A. Vicens Batlle, Jaume Cardona, Josep Villaronga, Josep Mª Vilà i Josep Gibernau, del que reproduïm el poema «Gent de Muntanya», orquestrat per Guanter:

Són gent de la muntanya
avesada als perills:
d'aquí hem tret la companya
i aquí hem pujat els fills.
De jorn agafem l'eina,
joiosos i amb delit,
i no deixem la feina
fins que ha caigut la nit.
Tenim les carns colrades
de tant anar pel sol,
de cor, les refilades
sabem del rossinyol.
Coneixem de seguida
de quin cantó ve el vent,
que si el lleveig és vida
no ens plau gens el ponent.
De focs fem la sardana
cada any quan ve l'estiu
per dir als de la plana

que el patri amor hi és viu.
Sempre que estem de festa
anem dessota els pins,
la flor de la ginesta
ens ambauma els camins.
I quan la llum és fosa
i regna la quietud,
el nostre esperit gosa
voltat de solitud.
Som fills de la muntanya
i ens plau poder-ho dir,
i si el cor no ens enganya
aquí volem morir.

Malauradament, també ha restat inèdit un mètode per a fiscorn i trombó de pistons que, donades les qualitats musicals del seu autor, segurament encara faria molt de servei avui dia als aprenents d'aquests instruments.

LES ANÈCDOTES D'EN PAU GUANTER (A) ROSSINYOL

Poc temps abans de morir, el mestre Guanter va escriure les anècdotes que més li havien quedat de la seva llarga vida musical. Ens han semblat molt interessants per dos motius: coneixerem millor el seu autor-protagonista, i tindrem un quadre de costums de la societat catalana del moment.

Els músics «d'abans de la guerra» —no els d'avui, que van pels pobles en autocars contractats per a ells sols, i s'hostatgen en restaurants i hotels—, són un autèntic pou d'anècdotes. En primer lloc, viatjaven en serveis públics, amb gent molt diversa. Un cop arribats al poble de destí, anaven a menjar i a dormir per les cases particulars: en aquesta, 2, a l'altre, 1, a la de més enllà, 3, etc. Després d'un sorteig més o menys dirigit, eren distribuïts i anaven a veure quina família els havia tocat en sort... o en desgràcia (per l'ambient, el menjar, el llit, les comoditats higièniques, etc.). Aquest tipus de vida els hi permetia relacionar-se amb tota mena de gent, trobant-se amb innumbrables situacions diem-ne anecdòtiques.

Per això hem dit que creiem interessants i dignes d'estudi i d'anàlisi les 37 anècdotes que ens ofereix Guanter en el seu recull. No sols coneixerem com era la gent de l'època, sinó que també veurem «per dins» què suposava fer de músic i com reaccionava el nostre personatge davant moments i fets imprevistos. Com molt prudentment diu Rossinyol, «podria citar pobles i hasta cases, però en moltes

d'eixes encara hi ha decendència i considero prudent callar-les».

Hem agrupat aquestes anècdotes en 4 capítols segons la seva temàtica: «l'allotjament dels senyors músics», «Bromes entre músics», «els entesos en música dels pobles» i «anècdotes musicals».

L'allotjament dels senyors músics en els pobles és un veritable poema a l'època d'En Rossinyol. Quasi mai no s'hostetjaven a l'hostal o fonda. La major part de les vegades havien d'anar a cases més o menys allunyades del poble, masos. Algunes d'aquestes cases no tenien llavors la deguda netedat. Els menjars no solien convidar a repetir. En moltes ocasions, les cases no volien els músics que els hi havia imposat la comissió de festes i llavors el pobre pària havia de recórrer als membres d'aqueixa per arranjar-ho; solucionat el problema, sols veia males cares i que allí, sobrava. No era, precisament, anar a festa major.

Les famílies de certa categoria o posició social es complaien en tenir a la seva taula el músic més brillant, a l'estel de l'orquestra. Naturalment que Guanter es trobava en aquets cas. Vegem quines experiències va recollir en aquest aspecte de la seva vida musical (mantenim la numeració i la grafia de Guanter en el seu recull):

ANÈCDOTA 1

«En un poble estant jo sol allotjat en una taver-na, el duenyo per a *distingir-me*, no considerarà lògic que estés junt amb els taver-naris, posant-me en altra dependència més distingida segons ell. ¿Quina era la tal dependència?: Una cuadra amb un cavall».

ANÈCDOTA 4

«En una festa major, estabem dos companys allotjats en una casa, que'ns donaven cunill per entrant i *per surtint*, cosa que no ens agrada molt als músics. Acabats els dos dies de festa, s'acordà el que'ns quedem un dia més. Al últim apat, la mestressa de la casa ens diu: ¿Qu'ls hi donaré demà?— i ma resposta a temps fou: Pot donarnos cunill. Mon company encara fuig».

ANÈCDOTA 8

«Diada de festa major en una ermita. Dinavem amb uns quans capellans a la casa del hermità, aquest mateix servia a la taula. Com no's disposava més que d'un porró el que passava sempre de mà en mà, s'agotava desseguida, quan sentim que l'hermità diu: —Sempre tinc de portar vi a aquests músics, ien veuen molt! Contesta d'un de nosaltres. —Ei, hermità, son els capellans que se'l veuen».

Anècdotes - ~~Una fiensta~~ (Posimpt) 1.
Podria citar pobles, i hasta
cases, però en moltes d'aixes, encare hi
ha dependència i considero prudent callar-les.

1.

En un poble estant jo sol allotjat
en una taver-na, el dueny per a
distingir-me, no considerà lògic estar
junt amb els taver-naris, posant-me
en altra dependència mes distingida
segons ell. i Llucina era la tal depen-
dència? Una cuadra amb un cavall.

Reproducció d'una pàgina de les seves «Anècdotes».

ANÈCDOTA 10

«Al acabar el ball de nit en un poble, al ésser a la casa qu'hem destinaren per a dormir, l'amo de la mateixa hem diu: —Com que no tinc habitació per a vosté, aquí té aquesta peça de dos ralets, que's lo que's paga per a dormir als hostals, i vosté mateix s'arregla. No habenti cap posada en aquell poble, vaig dir-li. —¿Es a dir que tindré que dormir sobre els dos rals?»

ANÈCDOTA 14

«Estabem en plena guerra de Cuba. Posavem dos músics en una casa d'uns bons propietaris d'un poble. Ocupaba la presidència de la taula, un home ja entrat en anys. ¿Seria algun parent molt pròxim de la família?. La conversa girava entorn la guerra; aquell home no deia mai res, per lo que veiem solament l'interessaba l'apat. Dirigintme a la fi a ell, li dic: —¿Qué i dieu vos amb aixó de la guerra, l'acabarà el general Weiler?. Contesta d'ell. —¿Qui es aquest?»

ANÈCDOTA 16

«Estant allotjat en una casa d'un poble, no m'agradava molt lo qu'hem donaven a la taula. Demano a la mestressa de la casa, si l'hi vindria bé fer-me un ou passat per aigua. Ella hem pregunta com se fa —per lo vist no n'habia fet mai cap—. Li dono la meua explicació de la manera qu'es fan més corrent. Al cap d'una estona hem presenta al davant meu, una olla plena d'aigua. Habia fet bullir l'aigua, i al bullir aquella, va trencar l'ou i el tirá dintre l'olla».

ANÈCDOTA 32

«Un altre cas mes agradable me passá en una fonda d'un poble, després de quedar-me a dormir i dinar antes de marxar. El duenyó d'aquella fonda, per cert un excelent subjecte, me doná un bon apat, compost de tres superiors plats i variades postres. Al acabar l'apat pregunto pel seu import. El fondista veig que cavila i pensa, quan a la fi diu: ¿Li está bé Sr. Rossinyol cinquanta céntims?».

Bromes entre músics. La convivència en els llargs viatges, en la feina, i fins i tot en les fondes, feien que sempre sortissin entre ells dites picants i bromes més o mehys pesades de les que feien protagonistes a la gent de la casa, a les persones que els voltaven i fins i tot a algun dels mateixos companys. També Rossinyol ens ha deixat exemples de la seva «activitat» en aquest camp.

ANÈCDOTA 2

«Un company d'orquestra ens convidà a dinar a un altre company i a mi. Durant l'àpat, l'altre company convidat, bastant bromista, diu: -Aquests tovallons, se semblen molt amb aquells que vaig emportar-men de tal poble. Jo, seguint la broma, ho feia extensiu amb els plats, tovalles, etc... La mestressa de la casa, esposa de nostre amic que servia a la taula anant i vinguent de la cuina, desde la mateixa fa un crit, diguent: ¡Aquest mai me porta res! referint-se a son marit. Al oir son espós, nostre company, tal cosa, va tindre un gran disgust, el que nosaltres férem tots els possibles d'arreglar-ho fent-ho passar per un cas d'inocència, quedant l'incident liquidat».

ANÈCDOTA 20

«Quan era jovenet, junt amb altres estudiants de música, feiem una petita cobla i anavem pels pobles veïns a fer ballades principalment de tarda, no cal dir, que hi anavem i tornavem a peu. Al tornar d'una elles, passarem prop d'una casa de camp entre bosquíries i ja a negra nit. Per a donar una sorpresa a aquella bona gent, ens treiem els instruments i ens posem a tocar un pasdoble i marxant lleugerament. ¿Quina impressió els faria a aquells pagesos oir una música en hora tan intempestiva, i en despoblat? Puig erem ja molt lluny quan varem veurer qu'encenien la llum».

ANÈCDOTA 28

«La casa de la por... Sèria per allí l'any 1898.

En una població, a fi de que la nostra orquestra estés bé per a dormir, amoblaren una gran casa deshabitada en les afores d'ella, distanciada uns quatre cents metres de la mateixa, cosà qu'ens satisfé moltíssim, tant per la comoditat de poder restar sols i espaiosos, com també perquè estabem bé de veritat

L'endemà al matí al llevar-nos, mentres estabem fent nostres ablucions (rentar-nos) en una magnífica galeria de cara a la extensa campinya, ens cridà l'atenció el veurer una gran gentada, composta principalment de dones i criatures, que'ns miraben amb certa espectació, i amb un posat més aviat de basarda que de tranquil·litat. Nosaltres al veurer la dita espectació d'aquella gent, preguntarem el perquè de tal espectacle. ¡Y oh estupefacció! Al dir-nos qu'en aquella casa feia molts anys que ningú hi volia viurer, perque a les nits i sortien bruixes, si oïen gemes d'animes que patien, remor de cadenes, qu'es passejaven uns fantasmes alts, grossos i negres, que causaba espant el veurerls, i essent aixís, qualsevol i viu.

Ja ni hagué prou per a l'orquestra al sapiguer la tal lleganda.

A la nit vinenta, no se d'ont sortiren tants ciris, candeles, farina, ect... puig de per tot sortien fantasmes abrigades amb llensols i la cara

enfarinada, amb un ciri o candela dintre unes paperines figurant calaveres a la mà, oïntse uns gemecs que causaven terror al oïr-los.

Allí s'oïen remors de totes classes, arrastrament de cadenes, crits esgarrifosos de les ànimes en pena, fantasmes que assaltaven els dormitoris, un vertader infern. No cal dir que passarem una nit en vetlla terrible.

Al cap d'un temps, sapiguérem que desde aquella infernal nit, les bruixes, ànimes i fantasmes qu'en aquella casa es reunien, no hi tornaren mes, a causa del susto que'ls hi donà l'orquestra «Moderna Armonia» de Barcelona».

Els entesos en música dels pobles. A cada poble hi ha algunes persones que es tenen per enterades en música. Elles saben totes les altes i baixes de les orquestres, elles coneixen a tots els músics, amb els que tenen *gran amistat*. Elles fiquen els peus a la galleda una vegada sí i altra també, però tenen un públic adicte que pren per article de fe tot el que elles diuen. Algunes fins i tot s'atreveixen a opinar sobre l'obra de grans mestres i l'execució de les mateixes per les agrupacions. Aquí incloïm uns fets viscuts per Guanter que confirmen el que comentem.

ANÈCDOTA 3

«Per les places de l'Empordà en aquell temps, la lluita era entre els dos fiscornaires «Sisó de Cornellà» (Narcís Martí) i «Rossinyol de Castelló» (Pau Guanter). De cert qu'en «Sisó» era un excelent artista. Dos individus d'aquells partidaris d'un i altre, qu'allavors abundaven molt, s'hem presentan diguentme qu'han apostat vinticinç pessetes, amb la condició que jo mateix tinc que jutjar quin es millor, en «Sisó» o jo. Al davant d'un cas tant anómal, vaig fer els possibles a fi que la aposta no tingués efecte, quedant en bon terreny els dos, logrant-ho».

ANÈCDOTA 6

«En el tren, venint d'Igualada a Barcelona, un pagés me pregunta: —¿Què se n'ha fet del Rossinyol? Erem molt amics, me diu, i fa anys que no se res d'ell. La conversa bastant humorística, s'allargà hasta Barcelona i en presencia dels demés companys d'orquestra.

Al despedir-nos i quan jo ja era fora del departament, per la cara estupefacta que feia el pagés mirant-me per la ventanilla mentres m'allunyaba, vaig conèixer que li habien dit que havia estat conversant amb el mateix Rossinyol. No recordo haberlo vist mai».

En Pau Guanter quan tocava amb l'Orquestra Parera.

ANÈCDOTA 7

«Els envelats antics els tapaven bé dels costats a fi que no hi passés ningú, i feien pagar entrada. Trovant-me a ajudar una cobla, un dels músics sortí a fora l'envelat i tardava en tornar. Vista la seva tardança, s'acordà que sortís un dels companys per a veurer que passava, trovant al primer discutint amb els porters, els que l'amenaçaven amb unes vares de freixa que portaven, cridant: -A fora, impostor, volguer fer-se passar per músic. El tal, els dies qu'era a casa seva feia de pagés, i se l'hi coneixia amb la cara. Els fells'hi veurer a aquells porters son error, encara duptaven, i el seguien amb la vista hasta veurer si ocupaba son lloc dintre l'orquestra».

ANÈCDOTA 17

«Hi havia una costum, qu'encara existeix en alguns pobles, de tocar l'orquestra un Vals, al devant la sala de ball, principalment ants de començar el ball de tarda. Ja tots reunits i esperant qu'ens donguessin l'ordre de començar el vals; comensa un de preludiar, ja se n'hi anyadeix un altre i altre... finalitzant preludiant tots. El director de l'orquestra en veurer qu'aquell desconcert ja duraba massa, fa un senyal de fora, esclatant el públic en un gran picament de mans. Vista aquella ovació, ja ens tens els una per aquí, i altres per allà. Aixís acabà la serenata, i molt a gust del públic qu'ens escoltava».

ANÈCDOTA 21

«En el temps en que va estrenarse en el grant teatre del Liceu de Barcelona, l'opera «Garin» del Mestre Breton; durant aquell any, en totes les places, la nostra cobla tenia que tocar la sardana de dita opera.

En unes ballades a la plaça d'un poble, i havia un grup d'homes al costat del catafalco de la cobla, i entre eixos grups, sempre i figura l'*intelligent* el que fa la crítica. Estabem tocant la tal sardana i per lo que veiem, al *intelligent* no li feia prou el pés, quan sentim que diu en els del grup: -Quan acabin de tocar aquesta sardana, els hi demanaré que toquin la de «Garin», aquella sí que es bonica».

ANÈCDOTA 33

«En una població amb motiu d'inaugurar-se una nova caserna per el cos de Carabiners, va fer-se una gran festa oficial. El Batlle de la mateixa, degut al meu carrec de director d'una entitat choral, a més d'invitar a la tal entitat, me passà recado per a tindre una entrevista a fi de detallar el programa.

Dit Batlle tingué interés en que figurés entre les cançons que debia cantar el chor, el «Gloria España» de Clavé, per lo que vaig

tindrer que advertir-li que per a executar dita obra, se tenia que comptar amb una orquestra, puig la tal es amb acompanyament.

El Secretari de l'Ajuntament (advocat) present a l'entrevista, amb la finalitat d'estalviar unes pesetes, diu: -Com que vindran invitats quatre cornetes del cos de Carabiners dels pobles veïns, ells se podran encarregar de suplir l'orquestra».

ANÈCDOTA 35

«L'orquestra «Muixins» de Sabadell, durant molts anys tingué un gran nom, per cert merescut, arreu de Catalunya.

Per la part alta de l'Empordà solament se sabia qu'era una orquestra de molta anomenada, però per aquella part de comarca no s'havia sentit mai. Recordo la primera vegada que va vindrer en un poble veï del meu, la sensació que causà a la gran majoria dels habitants d'aquells pobles el sol anunci de que venien els «Muixins».

Al arribar el dia assenyalat, se trasladà una immensa gentada de tots els pobles veïns, al poble de referencia, uns per a oïr l'orquestra, i altres, com se podrà veurer, per curiositat, degut al gran renom qu'aquella orquestra tenia.

Una quans dies després de passada ja aquella festa major, i venint l'ocasió a propòsit, pregunto a un subjecte dels que acudí, per lo vist, a veurer l'orquestra «Muixins» en el tal poble. -¿Qué tal, t'agradat?, quan amb una fredor estranya, me contesta. -iSi son homes!».

Anècdotes musicals. Seguidament, van una colla de fets ocorreguts al nostre personatge durant la seva vida musical i que ell ha sapigut recollir amb la seva gràcia i sinceritat habituals.

ANÈCDOTA 5

«Estant contractats per una festa, pocs dies ants d'anar al poble, nostre representant rebé una carta del contractant dient-li que pensi a portar aquella peça en que'l Rossinyol imita tant bé el tren. ¿Quina será?

ANÈCDOTA 9

«En una missa (ofici) de festa major. A l'hora del sermó, i després d'haver començat el predicador el mateix, se sentia un poc de soroll a dalt del cor, motivat el perquè part del públic i músics marxaven. El predicador, dirigint-se a dalt del cor amb la mirada, intercala a la seva peroració. -Ja podeu marxar músics. Continuant desenrotllant el seu tema».

ANÈCDOTA 11

«Contractat per una orquestra molt curta de facultats, a fi de que tot anés bé, contractaren un director que'm coneixia molt les obres obligades. Arrivarem al poble a l'hora de començar el concert, i al tocar-me el torn a mi, com no s'havia assaïxat, l'obra se convertí en obligada de fiscorn i batuta sols».

ANÈCDOTA 12

«Antigament, el músic que tocava el contrabaix, molt en general, era el més infim de la cobla.

Trovant-me en una cobla amb un contrabaix d'aquells, vaig tocar una americana obligada. Com en el mateix paper n'hi havia dues, una a cada cara, al contrabaixista al acabar, ensenyantme el paper me diu: -Aquest paper me sembla qu'está equivocat. -¿Que a tocat aquesta? l'hi pregunto. Y hem contesta aformativament. Habia tocat l'altre».

ANÈCDOTA 13

«Trovant-me en una cobla molt petita de facultats, esperant per a començar l'assaitj d'un obligat de fiscorn, pregunto: ¿Qu'esperem per a començar?, contesta del director, -A que vinguin els trombons. Al cap d'un rato se presenten dos individus, amb uns bombardins grossos i negres de bruts, que de segur feia anys qu'eren als trastos vells. Començem l'assaitj, i al sentir aquells soroll i desconcert, vaig tindre qu'oposar-me a que toquessin aquells dos fenomens.

Després d'un assaitj molt llarc, que per la seva duració suprimiren el ball de tarda, a la nit a la serenata vaig tindre que tocar sol».

ANÈCDOTA 15

«Trovantme a ajudar una cobla, les tenores de la mateixa, dos músics ja d'alguna edat, i amb moltes pretensions, executaren una sardana a duo. Tenien unes maneres tan estranyes de tocar, i ho feien amb una elasticitat tan ridícula, que quasi sense moure cap dit, pujaven o baixaven les notes un tó de diferencia, però com he dit amb pretensions. Al notar lo emocionats qu'estaben els dos amb aquella melodia, vaig mirarme'ls. ¡Y ho sorpresa meva! veig que als dos les llagrimas els hi corrien cara avall».

ANÈCDOTA 18

«S'hem presenten dos joves per a qu'els hi fes unes caramelles. Els hi dic que per a fer-les necessito una lletra, i que quan la tinguin me la fassin a les mans. Al oir els dos tal cosa, que per lo vist no hi comptaven, quedaren mirant-se l'un a l'altre, sense sapiguer que

contestar. Al cap d'un rato, un d'ells diu a l'altre. -Saps qui la fa bonica i clara la lletra, es fulano».

ANÈCOTA 19

«Al principi que feia sardanes, vaig enviarne unes quantes a una cobla d'un poble. Després d'alguns temps, un dia rebo una carta de la mateixa que deia així: «Com que a la majoria de festes que fem, i anem a peu, durant el camí, el que portava als papers de les sardanes els ha perdut. Portava les botes lligades al coll amb els papers dintre d'elles, hi ha perdut botes i papers. Esperem se servirà enviar-nos una altra copia».

ANÈCOTA 22

«En un poble de montanya, s'hem presenta el batlle, diguent-me: -Desitjaria hem fessin una serenata, però com que no se m'en ha fet mai cap, l'hi prego m'adverteixi quina deu ser la meva missió per a quedar en bon terreny. Era un batlle qu'encara usaba la clasica barretina vermella. Les advertencies que l'hi vaig donar, foren aquestes: Posar una taula gran al davant sa casa per les solfes. Ell mateix tenia que presidir, assentantse al cap de la taula amb la barretina posada. Quan estarien els músics collocats, devia donar l'ordre de començar, i al acabar l'orquestra, iniciar ell els aplaudiments. Ni assaixat podia sortir millor, tot se va fer al peu de la lletra. Y per a fi de festa, un bon refresc».

ANÈCOTA 23

«Tocaba en un ball diumenger qu'antigament se feien a piano sol. Es presenta un dels joves balladors amb un romanço a la má, en el que hi havia la lletra d'un xòtis, posantmel a l'atril del piano, i demanantme qu'el toqués. Vista la inocencia d'aquell jove, per curiositat meva, anava passant la vista per aquella lletra, sense dir-li res, quan de repent el tal jove, potser cansat d'esperar la resposta, agafa el romanço i s'en va diguent-me: -Em pensaba que sabieu de lletra».

ANÈCOTA 24

«Una diada de festa en que per la mateixa ens sobraven contractes, varem deixar d'anar en un poble que'ns agradaba molt poc. Lo que va contrariar als del poble aquell. Passaren uns quans anys, i un dia es presenta un jove del poble que's fa menció, diguentnos: -Aquest any teniu de vindrer a la festa nostra perquè ja som més civilitzats».

Pau Guanter Casadevall.

ANÈCDOTA 25

«Antigament, era força general, en que'l jovent d'un poble i altre, principalment el dels pobles veïns, estava sempre en discòrdia. Trovantnos en un ball d'un poble d'aquells, el jovent foraster volia la repetició d'un ball, i el del poble per a fer-los la contra no ho volia. Els uns deien que si no repetiem ens tirarien baix del catafalco, i els altres que si repetiem, també. L'orquestra no podia escapar-se d'anar a baix. El somatent s'encarregá d'arreglar-ho a cops de culata seca».

ANÈCDOTA 26

«En una festa major amb motiu de viurer en aquella població un diputat; a la fonda discutíem els músics, els uns qu'era a corts, i altres qu'era provincial; arribant entre el director i jo a apostar una peseta, amb la condició de que el que la guanyés la gastaria en puros per a tots (allavors a deu centims un eran bons). el director sostenia qu'era diputat a corts, i jo qu'era provincial. A la mateixa fonda hi havia un pintor de Barcelona que pintava a casa del diputat, eix decidí l'aposta, perdent jo la peseta.

L'endemá a la tarda tot passejant per el passeitj, veíem qu'el diputat junt amb uns amics, venia envers nosaltres, quan el arribar prop nostre, diu: ¡Ja sé Sr. Rossinyol qu'ha perdut una pesseta!».

ANÈCDOTA 27

«Durant el trajecte que teníem de recórrer anant l'orquestra en una festa major, se passaven uns quans pobles. Al divisar-ne un d'aquells, ens cridá l'atenció el veurer una grant gentada reunida per allí les primeres cases. Tot fent comentaris del que será, ens aproximavem en ell, tenint que moderar l'auto la marxa hasta parar completament. Quan aquellá gran gentada estalla en un fort picament de mans, una ovació general. Sorpresos d'aquella arribada triomfal, véíem que s'adelanta envers nosaltres el Magnífic Ajuntament del poble en incorporació —de segur per a donar-nos la benvinguda— mes ¡Oh esglai! al donar-se compte aquells consellers municipals i la massa tota, de que's tractava de música qu'anaven de pas.¿Sabeu a qui esperaven? Al Bisbe».

ANÈCDOTA 29

«Amb l'orquestra «Moderna Armonía» de Barcelona, estabem actuant en una festa major d'una bastant important Vila, i per cùestions de partidisme local, el partit en que nosaltres tocabem no podia disposar de cap sala de ball, per lo que contractá un envelat, i en ell se feien tots els actes propis de festa major.

A la primera nit, després d'haber fet la serenada a les magnífiques autoritats i haber començat el ball, al poc rato se posá a ploure

molt, per tal motiu el dit ball tingué que suspendrers i marxar tothom com podia per a no mullar-se. Nosaltres ens refugiarem en un petit café ont feia les delícies del públic el popular –Carbassó– puig teniem ordre d'esperar hasta veurer si pararia la pluja, per a continuar el ball de nit.

Serien ja sobre les dues de la matinada, i vist que la pluja no paraba, molt al contrari que anaba augmentant, acordá la comissió de festes anar a dormir tothom, com aixís ho férem també nosaltres. ¿Peró qué passà? Entre quatre i cinc de la mateixa matinada, ens despertaren uns grans crits de joia dels comissionats, i picant les portes de tots els dormitoris, cridant que ja ens podiem llevar desseguida, perque la pluja habia parat, i per lo tant se continuaria l'interromput ball.

Després d'unes dues hores qu'erem al llit cualsevol se lleva. No podérem fer altre cosa que contestar a tal anómala demanda, amb una nova pluja de sabates i altres ensers, qu'ens venien a má, pel darrera d'aquells infeliços, els que no comptant amb la dita nova pluja, fugiren a corra cuita».

ANÈCDOTA 30

«En una festa major, durant el ball de nit, se presenta l'agutzil del poble i fa un pregó dintre la sala, dit pregó fou aquest: «Per ordre del Senyor Batlle constitucional, se mana a tothom que vaigin desseguida al carrer tal, nº tants, a apagar foc, i els músics a dormir a la carrera».

ANÈCDOTA 31

«Durant els anys en que vaig formar part de l'orquestra Filarmónica de Barcelona, en moltes festes majors, hasta per a poder fer el viatge de tornada fins a Calella amb més descans, solia quedarme l'últim dia a dormir al poble. En una fonda d'una d'aquelles poblacions, després d'unes dos o tres hores de trovar-me al llit descansant, me desvetllaren uns grans crits i picaments de portes de les habitacions, produïts per la mestressa de la mateixa fonda cridant: Lleveuse tothom i corriu, qu'el meu marit s'ha penjat en un arbre del davant de casa.

Al oïr tal cosa, com pot suposar-se, a corre cuita salto del llit, i mitj vestit vaig per a obrir la porta de la meva habitació bastant esverat, quan sento la veu reposada del amo de la fonda que'm diu desde la part contraria de la porta: –Sr. Rossinyol, dormi tranquil que lo que ha fet la meva dona, es un cas de locura que per desgracia ja li passa massa sovint».

ANÈCDOTA 34

«Per els últims dies del mes de setembre de l'any 1917, amb motiu d'un intent de vaga de ferroviaris que no arribà a ésser general, amb l'orquestra Filarmónica de Barcelona, desde una festa major d'una població de la costa catalana, seguidament anavem a una altre d'un poble de Tarragona. Al passar per Barcelona, trovarem l'estació de França ocupada per la Guardia Civil, i no poderem treurer ni papers ni contrabaix, per a facturar-los a la estació del Nord, puig per la via de Tarragona els trens no circulaven, tinguent necessitat de fer el viatge per la part de Lleida.

El contrabaixista fent gestions a fi de treurer de l'estació son instrument i demés equipatge, com diem vulgarment, va quedar en terra, i sense probabilitat de vindrer en altre tren. El cas fou que anarem al poble sense papers ni contrabaixista; fent la festa sense cèlebrar ni un concert ni una serenada, balls solament, i encara degut a la gentilesa d'una altre orquestra que habia al poble qu'ens prestá uns quans ballables. Nosaltres vist el fracás en que ens trovavem degut a una força major, ens oferirem quedar-nos un dia mes, la festa era de dos dies, i va ésser de tres sense augment de preu, quedant aixís arreglat.

L'any vinent, tornarem al mateix poble per la seva festa major, no cal dir ben preparats i amb ganes tots d'assentar bé el pabelló com ho sabia fer la Filarmónica. Al acabar la festa els diguerem, aquest any els haurá agradat, puig l'orquestra tant en concerts, serenades, balls, etc... com haurant pogut apreciar a fet una feina inmillorable. Quan ¡Oh esglai! ens digueren que l'any passat els agradá més perquè pogueren ballar tres dies».

ANÈCDOTA 36

Per a músics

«Discutint uns quants companys d'estudi quan erem jovenets, de si era difícil posar el baix a una melodia, uns sostenian que si, i altres al contrari. Per a sortir de duptes, acordarem preguntar a un dels nostres a qui teniam per *talentós* company, per a quens digués la seva opinió.

La contesta del *talentós* fou aquesta: -Posar el baix a una melodia no costa res, com tal que no passi de Negres, tot lo més alguna Corchea, ja está bé:

¡Entesos!».

ANÈCDOTA 37

«Durant els anys 1937 i 38, en plena guerra, anava a passar moltes tardes a la muntanya. Trovaba allí un pastoret d'uns 14 ó 15

anys, amb qui conversaba molt a gust degut a la seva ignocència de coses indiferents. Ni ell sabia qui era jo, ni jo sabia altre cosa solament que era de Pineda. Al ser acabada la guerra vaig anar algunes vegades per aquells contorns no'l vaig veurer més.

Passaren uns dos anys quan una tarda passejant de la parts de Pineda trovo un pastor ja entrat en anys, i recordant lo passat, pregunto: ¿què s'ha fet d'aquell pastoret que trovaba a la muntanya? i me contesta que ell es son pare, i que son fill ara no fa de pastor, puig fá de músic. Vaig quedar pasmat, me digué que tocava a més del jazz el violí».

ANÈCDOTES TRAMESES PER PERSONES QUE CONEIXEREN A ROSSINYOL

Finalment, anem a contar unes quantes anècdotes que ens han estat trameses per gent que visqueren tot el camí musical d'En Pau Guanter i que ell no ens ha deixat escrites. Elles ens parlen de la seva gran humanitat, dignitat professional, companyerisme i sensibilitat artística. Vegem uns exemples.

«El primer cornetí dels «Rossinyols» de Castelló d'Empúries, en fer-se gran perdé facultats i passà a segon. El seu lloc l'ocupà un xicot jove. Un dia assejant, aquest digué al gran: «això no ho féu pas bé!». Saltà ràpid Rossinyol i digué: «Quimet, -nom del vell-, digueu-li que ho heu fet molt més bé que no ho farà mai de la seva vida ell». Resposta del gran: «Pau, no li puc pas dir, perque em dirà que li demostrí i no puc fer-ho. El que sí puc fer, és plegar». Agafa l'instrument, el posa dins l'estoig i marxà».

«Un dia, l'orquestra «Rossinyols», per ell fundada, estava assajant i el contrabaix no afinava. Era paleta i tenia els dits molt grollers. Aquest s'excusà dient que havia estat remenant guix i ciment tot el dia. La rèplica d'En Pau fou fulminant: 'Jo necessito un contrabaix i no un paleta'».

«Els seus darrers anys, anant amb la Filharmònica de Barcelona, es trobà a la Festa Major de Caldes de Montbui amb «Els Rossinyols». En la serenata a les autoritats, els castellanins tocaren la sardana «El foc de Castelló», del mestre Agramont. Fiscorns, trombó i contrabaix eren gent jove, que no arribava als 20 anys. L'embestiren amb tal potència que animaren als grans, alguns d'ells de l'edat d'En Pau Guanter. Aquest, visiblement emocionat, els anà a felicitar.

Tocà després la Filharmònica, executant la Legió d'Honor. El solo de fiscorn amb prou feines li sortí a En Pau i hagué de recolzar-se en un arbre. En acabar la peça anà a excusar-se als seus antics companys i digué: «El que no m'havia passat en 65 anys, m'ha passat avui. La sardana del mestre m'ha arribat al cor».

«Una vegada la cobla «Rossinyols» es va trobar tocant en un poblet francès. En Pau era el primer fiscorn i l'Avi Rau el flabiol. Una vella es plantà davant d'ells i digué: 'Ja podeu ben dir que a Espanya no hi ha justícia. A un home tan alt i gros (l'Avi Rau) li fan tocar un instrument tan petit; en canvi a un home tan petit i esmirriat com aquest (Pau) li fan tocar un instrument tan gros'».

«A la festa major de Sabadell, per a reforçar la seva orquestra, una de les societats contractà a Pau Rossinyol. Els membres de la junta foren a esperar-lo a l'estació. Després de llarga espera tornaren amb el cap baix: el músic no havia arribat. Llavors el conserge de la societat els digué que no feia gaire que havia arribat un nen fent-se passar per Pau Rossinyol.

Els directius de la societat anaren a parlar amb ell i li digueren que el seu intent era ésser superiors als seus competidors i que si no es veia capaç de fer el que desitjaven, el pagarien i ja se'n podia tornar. Pau es comprometé a fer més que el que volien. Un cop a la plaça, l'orquestra es posà en semicercle i el públic els estrenyia: tothom volia veure a en Pau Rossinyol.

Els ànims caigueren als peus quan veieren aquell noiet baix i de pocs kilos que no representava la imatge que tenien d'en Rossinyol. Ell repartí els papers i donà l'ordre a l'orquestra per a preparar-se. Sens provar l'instrument, s'engega amb un do sobre-agut o dóna la volta a la plaça fent separar els espectadors, que quedaren sens alè; en acabar la volta, el públic respirà tranquil, però no en Pau que, sens parar, prosseguí fent la segona volta. No li deixaren acabar, doncs «els fans» ja el portaven a coll i be per tota la plaça. Ja no calia fer res més: havia convençut a tothom».

EPÍLEG

Com hem dit abans, Pau Guanter morí el 10 d'abril de 1944. Per desembre del mateix any, el poble de Calella li oferí un homenatge pòstum, amb discursos d'amics i companys, un concert de sardanes fetes pel mestre i una selecció de composicions corals seves interpretades per la Secció Orfeònica de l'Acció Catòlica calellenca.

Uns anys després, es va fundar a Calella l'Agrupació Sardanista d'Acció Catòlica. Veient que en la seva localitat hi mancava quelcom que fes viure el món sardanistic, decidiren organitzar un Concurs de Colles. A l'hora de posar-lo en marxa, pensaren en quin nom devia portar el trofeu a la colla guanyadora, i en aquest punt no hi hagué dubte: Pau Guanter. Aquest primert concurs, que es repetí altres anys, tingué lloc el 10 d'agost de 1958.

Ara ens preguntem: Si Calela, la seva vila adoptiva, li ha fet aquests homenatges, que ha fet per Pau Guanter (a) Rossinyol la Vila de Castelló d'Empúries, on hi veié la primera llum i on viuen encara molts familiars directes seus?

L'Armentera, juliol 80.

MEMORIA

del homenaje póstumo al benemérito compositor musical

D. Pablo Guanter Casadevall

(q. e. p. d.)

dedicada por el «ORFEÓN CALELENSE» de EDUCACIÓN Y DESCANSO, en el Acto de Homenaje que se le ha tributado a D. g., en el Salón-Teatro de la «Obra», el día 13 de Diciembre de 1944, con la colaboración de

Sección Orfeónica de Acción Católica.

Antiguos componentes de la masa coral y orfeónica «La Sirena Calellense» y «Orfeón Calellense».

Ex-alumnos del malogrado Maestro.
Sres. industriales textiles de la localidad.

Dr. D. Carlos Salicrú Puigvert, Probo.

Rdo. D. Martín Brugarola Mas, S.J.

Pr. D. José Blanch Reynalt.

D. Jaime Marxuach Flaquer, Abogado.

Pr. D. José Doncel,

Pr. D. Casiano Casademont.

Pr. D. Antonio Ferrer Pagés.

BIBLIOGRAFIA

- A.C. - Notes en la Revista Vida Nova (Setmanari Nacionalista). Any III. - Pineda, 14 desembre 1918. - Nº 146. - Pg. 11.
- ANGEL. «*Hermanas Guanter Puigvert*». Revista Estela. Sección Dígame. - Calella, Agost 1958. Pg. 5.
- BLANCH REYNALT, J. - *Apuntes para una biografía de un músico: Guanter*. - Memoria del homenaje al benemérito compositor musical D. Pablo Guanter. - Calella, 13 diciembre 1944.
- BRUGAROLA, Martín, S.J. - *Algunos recuerdos de mi maestro Pablo Guanter*. - Memoria del homenaje póstumo...
- BUSCARONS I PASTELLS, Lluís. - *Recordant a una antiga i gran cobla: Els Rossinyols de Castelló d'Empúries*. - Los Sitios.
- CIVIL CASTELLVÍ, F. - *El fet musical a les comarques gironines en el lapsus de temps 1800-1936*. - Girona C.P.V.E., 1969.- Pg. 53.
- DONCEL José. - *Semblanza de Pablo Guanter*. - Memoria del homenaje...
- ESTEVE, José. - *Pablo Guanter (Rossinyol)*. - *Datos biográficos del ilustre compositor castellonense*. Ampurdán nº 91. - Figueres, 21 junio 1944, año III. - pg. 7.
- GIBERNAU, Josep. - *BUIRAC (poesies)*. - Girona, Gràfiques Rahola, 1933. - Pgs. 181-2.
- GIRONELLA, Joaquín. *Nuestros músicos-compositores de sardanas: Pablo Guanter Casadevall (Rossinyol)*. - Los Sitios.
- MARXUACH FLAQUER, Jaime. - *Guanter y Calella*. - Memoria del homenaje...
- MIR MORAGAS, Domènec. - *Guanter Casadevall (a) Rossinyol*. - Rev. Estela. - Calella, gener 1976. - Pg. 13.
- NOGUERA SOLE, Joan. - *Parlem d'En Pau Guanter (a) Rossinyol*. - Gent Nova, periòdic nacionalista portant-veu del Centre Catalanista. - Número extraordinari dedicat a l'Aplec de la Sardana. Any III, nº 78. - Badalona, 5 juny 1920. Pàgines 8 i 9.
- NOGUERA SOLE, Joan. - *Parlem d'En Pau Guanter (a) Rossinyol*. - Aplec de la sardana. - Diumenge 5 juny 1921. Any XV. - Pgs. 7-13.
- SALIGRÚ, Carlos. - *El maestro Guanter, educador*. - Memoria del homenaje...
- VILALTA, Jaume. - *Presentes nadalencs*. - Agrupación cultural folklórica. Barcelona, octubre 1963. - Nº 143.